

*tiszta víz volt szerelmem,
még nem mosdattak benne
lőtt vadat.*

(Stációk)

Csak egy-két fontos motívumot emelhattunk itt ki Herbszt Zoltánról szólva, de meggyőződésünk, hogy költészete más rétegeinek elemzése – szerelmi, közéleti, műveltségelményi tárgyú versei – ugyanezt az eredményt adná.

Villányi Lászlónak, a válogatónak és szerkesztőnek nem volt könnyű dolga, hiszen ott volt már előtte a *Kőtollú madár*, szintén válogatott kötet: ugyanazt megismételni nincs értelme, miben térjen el tőle? Ebben a helyzetben jónak és szerencsésnek tartom azt a megoldást, amit választott, hogy a könyv 60 verse közé 16 olyant főlvet, ami kötetben (beleértve *A hazatérés lehetőségei* c. antológiát is) először jelenik meg. Herbszt Zoltán sorsa – sajnos – különleges volt, verseinek válogatásánál se lehet rá a szabványmércét alkalmazni. Az a legfontosabb ebben az esetben, hogy minden arra méltó verse kötetben is hozzáférhető legyen, s szerencsére neki majdnem minden általa is vállalt verse ilyen. Így most már az antológiában és a két kötetben kevés kivétellel Herbszt Zoltán egész lírai életműve megtalálható. Mostani válogatott verseskönyvéhez Vasy Géza írt szép, értő és tartalmas utószót.

Személyes hangon kezdtem, hadd fejezzem be ugyanígy. „...s nem leszek már csak, néhány szó / egy sírkövön...” – írta halála évében, *Az utolsó kedvesnek* c. versében Herbszt Zoltán. Ezek a sorok jártak a fejemben, amikor ott voltam Sopronban, sírkövének avatásán. Most, újraolvasva verseit, nagyon remélem, nem csupán kőbe véssett szó lesz, hanem *olvasott mű* is, mert igazán megérdemli: nagyon jó költő. (*Hazánk, Győr*, 1992.)

Vörös László

